

MLADÁ HUDEBNICE, CITERISTKA PAVLÍNA CABADAJOVÁ

V této rubrice chceme hovořit s malíři, umělci a vůbec se zajímavými lidmi, kteří žijí mezi námi. Pokud je znáte a nebo k nim patříte, ozvěte se na kontakt uvedený na konci. Všem dáme postupně rádi slovo.

Jak jsi se dostala ke hře na citeru a kdo je Tvým učitelem?

Na půdě jsme měli nefunkční citeru po sestře mojí prababičky a moje mamka vždy tvrdila, že ta citera bude opět hrát. Napomohl k tomu rozhovor na stanici Českého rozhlasu Praha

s panem Janem Folprechtem, majitelem ojedinělého citerového muzea a obnovitelem citerové hry v Čechách (více na www.citera.cz). Jeho návštěva u nás doma byla jen otázkou času. Pan Folprecht opravil citeru a doporučil mi paní učitelku Boženu Bartošovou z Jindřichova

Detail rukou na citeře

u Hradce, u které se učím dodnes. Když jsem už něco uměla, začala jsem jezdit na semináře do Rakouska. Tam se stali mými dalšími učiteli koncertní mistr pan Wilhelm Neubauer z Vídně a Angelika Derkits z Lince.

Co je vlastně citera, jak se na ni hraje a v čem spočívá „tajemství a kouzlo hry“?

Citera je mnohostrunný drnkací nástroj s plochým trupem. Melodie se hraje na pěti hmatníkových strunách a vybrnkává se prstýnkem navlečeným na palci pravé ruky. Akordy se hrají zbývajícími prsty pravé ruky na doprovodných a basových strunách – jak je vidět na detailní fotce. A tajemství? To spočívá v jednoduchosti, dalo by se říct až primitivnosti hry. Překvapilo nás, že hra sama o sobě není těžká, stačí jen trochu cvičit jako na každý jiný nástroj. Nic víc člověk nepotřebuje. A navíc je zvuk citory nevtravý, neruší sousedy - v tom je jeho pravé kouzlo.

Na citeru se hraje sólově nebo v orchestru?

Na citeru se dá hrát sólově, ale daleko lépe zní hra dvou a více citer. Citera může hrát i spolu s dalšími nástroji, například v Čechách vystupuje skupina Njorek ve složení citera-kytara-violoncello. Já hraji převážně sama, někdy s paní Bartošovou duo, ale v Rakousku vždy ve větší skupině citer, popřípadě i s dalšími nástroji. Muzicírujeme pod vedením pana Fritze Desche, který je duší sdružení „Grenz[en]überschreitende Musikkultur“ a zároveň umí citeru i opravovat.

Co je Tvým největším úspěchem a kde jsi již hrála?

Vystupovala jsem ve školách, v ZUŠ, na zámcích. Ale byla jsem i v pořadu ČT Zlatý oříšek (vysílá se vždy 1.1.), hrála jsem na vernisáži

České centrum Praha

výstavy Zmizelé Sudety, v poslední době jsem vybrala a zároveň zahrála hudební doprovod na křtu knihy Bosenský kat v Praze v Českém centru za účasti velvyslance Bosny a Hercegoviny. Mým největším úspěchem je, že citera nemizí z povědomí lidí. Dokonce mé vystupování přivedlo jednu další hráčku k citeře (z nás mladých do „20“ let je to, pokud je mi známo, teprve třetí citeristka v Čechách).

Proč je v Čechách hráčů na tento strunný nástroj poměrně málo?

Na přelomu 19. a 20. století byly v Čechách a na Moravě citory velmi rozšířeny - vyskytovaly se téměř v každé domácnosti. Citera u nás doplatila na všeobecné mínění, které od konce 1. světové války začalo citeru úzce spojoval s německy mluvícím etnikem. Po odvržení

Zámek Žirovnice

všeho rakušáckého jsme odvrhli i citeru. Ještě důsledněji jsme tak učinili po 2. světové válce, kdy došlo i k „odsunu“ citory.

Chceš prozradit něco o sobě, jaké jsou Tvé další záliby?

Kromě citory hraji už 10 let na housle a trochu i na kytaru u táboráku na našem letním táboře, který pořádá YMCA Jindřichův Hra-

dec. Dětem jsem tam jednou hrála na citeru Dobyť ráje (Vangelis) a to je dost překvapivolo. Lidí většinou vyvedu z omylu, že na tento nástroj lze hrát jen lidová a vážná hudba. Vůbec ne! Hraji blues, jazzové rytmy, tango i jiné populární melodie. A teď, když na dveře klepou Vánoce, opráším koledy a třeba i Alžbětinskou serenádu. Jinak mám ráda práci s dětmi, přála bych si stát se učitelkou. Ráda čtu, chodím do přírody a procvičuji si v ní své biologické (hlavně botanické) znalosti.

Jak je to v současnosti s příslovím „Co Čech, to muzikant“?

Už neplatí v takovém rozsahu jako dřív.

Proč si to myslíš?

Protože mladé rodiny s dětmi bydlí v panelových domech. Kromě citory je každý nástroj svým zvukem agresivní a sousedé se cítí být obtěžováni dětským cvičením na klavír, housle, dechové nástroje... Když se citera vrátí do hudebních škol, určitě by přibýlo domácího muzicírování. Ono cvičit a vědět, že to sousedovi vadí, je nepříjemný pocit. Mě se to naštěstí netýká, já mám dovoleno cvičit, kdykoliv mám chuť.

Myslíš, že nám muzika chybí?

Rozhodně chybí. Tam, kde bydlím, se už 9 let k nelibosti starousedlíků provozuje produkce hlukového smogu – říkáme tomu TUC-

Trio u pana Desche

TUC. Když si uvědomíte, že základními prvky hudebního projevu jsou rytmus, harmonie a melodie, je s podivem, že mladým, hledajícím muziku, je nabízen pouze rytmus odtržený od ostatních dvou složek. Melodie a harmonie naprosto chybí a moji vrstevníci se v prvotní touze po muzice od pátečního večera do nedělního rána zmítají pouze při rytmu.

Rozhovor nevyšel optimisticky. Co můžeš říci na závěr?

Já optimista jsem. Muzicírování a setkávání se s lidmi stejných zálib mě těší a radost mých posluchačů mě naplňuje uspokojením.

Pro „Pelhřimovský Obchodník“ připravil Josef Bártů, e-mail: jbpel@seznam.cz, tel. 608 602 286. Foto: Pavel Cabadaj